

Yttrande över promemorian Stärkt skydd för valhemligheten

Sammanfattning

Valprövningsnämnden tillstyrker förslagen. När det gäller förslaget om ett förbättrat skydd mot insyn från andra väljare efterlyser nämnden ett förtydligande om att det ska vara möjligt att inrätta fler än en avskärmad plats. Vidare delar inte nämnden promemorians bedömning att det inte behövs några övergångsbestämmelser till lagändringarna.

2.4 Ett förbättrat skydd mot insyn från andra väljare

Valprövningsnämnden tillstyrker förslaget att det i anslutning till ett röstmottagningsställe ska ordnas en avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut. Om en sådan plats inte kan anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen för röstmottagning. Valprövningsnämnden efterlyser dock ett förtydligande om att det inte är någonting som hindrar att det får ordnas mer än en sådan avskärmad plats.

Valprövningsnämnden vill uppmärksamma att det finns en risk för kapacitetsproblem i vissa vallokaler om bestämmelsen på lokal nivå skulle tolkas så att det bara får finnas en avskärmad plats. I författningskommentaren till den föreslagna ändringen i 8 kap. 2 § vallagen (2005:837) sägs att det ligger på den lokala myndighet som ansvarar för genomförandet av valet – den kommunala valnämnden och utlandsmyndigheterna – att besluta hur avskärmningen ska utformas i varje val- och röstningslokal. Nämnden anser emellertid att det bör framgå tydligare att de kommunala valnämnderna och utlandsmyndigheterna vid behov kan inrätta fler än en avskärmad plats.

3.2 Enklare att personrösta på blanka och partimarkerade valsedlar

Valprövningsnämnden tillstyrker de föreslagna ändringarna som innebär att det blir enklare att lämna en personröst på blanka och partimarkerade valsedlar. När det gäller den del av förslaget som innebär att det ska införas ett förfarande med lottning om det inte går att avgöra vilken av ett partis listor en tillskriven kandidat ska tillgodoräknas vid sammanräkningen av röster vill nämnden anföra följande. Nämnden instämmer i att detta nya moment i sammanräkningsförfarandet kan leda till att resultatet av den slutliga rösträkningen fördröjs något. Nämnden gör dock bedömningen att ett förfarande med lottning kommer att bli aktuellt endast i enstaka undantagsfall och i förekommande fall inte nämnvärt kommer att försena sammanräkningen.

4. Ikraftträdande

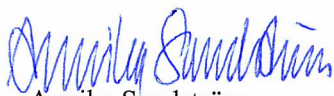
Valprövningsnämnden tillstyrker att de föreslagna lagändringarna träder i kraft den 1 oktober 2018 men delar inte bedömningen att det inte behövs någon övergångsreglering vid ett eventuellt omval.

Valprövningsnämnden vill inledningsvis erinra om att i januari 2013 tillkännagav riksdagen för regeringen, efter ett utskottsinitiativ från konstitutionsutskottet, att regeringen borde låta utreda bl.a. ändrade förutsättningar för omval så att de skulle vara i princip desamma som för det ordinarie valet (bet. 2012/13:KU13). Konstitutionsutskottet framhöll i betänkandet att med förutsättningar som är i princip desamma som för det ordinarie valet, t.ex. med samma röstlängd, valsedlar, partier och kandidater, skulle möjligheterna förbättras att snabbt genomföra omval (bet. 2012/13:KU13, rskr. 2012/13:140). Även regeringen bedömde i proposition 2017/18:38 att samma förutsättningar i syfte att

möjliggöra snabbare omval, borde – så långt som möjligt – gälla vid omvalet som vid det ordinarie valet (bet. 2017/18:KU18, rskr. 2017/18:139).

Valprövningsnämnden anser att samma förutsättningar – så långt det är möjligt – ska gälla såväl vid ett ordinarie val som vid ett omval. En sådan ordning underlättar genomförandet av ett omval. Nämnden delar således inte bedömningen i promemorian att tre månader är en tillräcklig tid för de anpassningar som skulle behöva vidtas av de kommunala valnämnderna och utlandsmyndigheterna om förslagen i promemorian genomförs första gången vid ett eventuellt omval. Enligt nämndens mening bör man inte underskatta de olägenheter som kan uppkomma vid röstningsförfarandet om det införs en ny reglering vid ett omval. Nämnden vill även uppmärksamma behovet av utbildning av valnämnderna innan nya regler införs samt det som nämns i promemorian om att valutgången möjligen kan påverkas genom de förenklade möjligheterna till personröstning.

På Valprövningsnämndens vägnar

Annika Sandström
Ordförande

Catarina Molin
Föredragande